

DOKOŘÁN

Václav Cílek,
Martin Polívka
a Zdeněk Vacek (eds.)

Český
a moravský

LES

1. Dějiny lesa od vrcholu poslední ledové doby po současnost

Petr Pokorný

O čem je tato kapitola? V poslední době se nebývalým způsobem rozšířily poznatky o minulosti našich lesů za posledních 12 tisíc let a v některých případech i z konce poslední ledové doby. Na desítkách míst byly vzorkovány rašeliniště, slatiny, půdní komplexy, nivní sedimenty i kulturní vrstvy archeologických lokalit. Byla analyzována pylová zrna nebo uhlíky lesních dřevin a byly vztaženy ke stejně starým archeologickým nálezům a k nalezené fauně. Pokroku bylo dosaženo i tím, že datovací techniky jsou dnes poměrně přesné, laciné a rozšířené. V tomto článku se poprvé v současné lesnické literatuře setkáme s moderní syntézou vývoje lesa na území České republiky během holocénu, a to na základě „tvrdých“ dat. Skončíme chválou pestrých smíšených lesů, které byly po mnoho tisíc let hlavním lesním typem na našem území. A také obhajobou lesů kulturně ovlivněných.

Když se poznání minulosti stává úvahou o budoucnosti

Cestování relativizuje zdánlivě samozřejmý řád věcí, na který jsme si doma zvykli. Totéž platí i o cestování v čase. Libovolná, v přítomné době pozorovaná „zákonitost“ může totiž být dobovou, předchozí historií podmíněnou konstelací. K jejímu formování mohly přispět nejen vlivy aktuální, ale i takové, které už působit přestaly. Zkušenost s dalekými místy i dávnými dobami navíc rozšiřuje vědomí hranic možného a nabádá k opatrnosti při posuzování budoucích dopadů takových procesů, jako je kupříkladu současná klimatická změna.

Tato kapitola má za cíl představit ve zhuštěné podobě postglaciální vývoj lesů na území České republiky. Její ambicí není, a v daném rozsahu pochopitelně ani být nemůže, vyčerpávající přehled stavu poznání. Jde spíše o ukázkou určitého přístupu, který může být užitečný při úvahách o přítomném stavu a o budoucnosti našich lesů, přírodních i hospodářských. Přítomná doba je mimořádně dynamická, což platí nejen z hlediska lesů, které aktuálně čelí kompozitní krizi způsobené souběhem klimatických, lesnicko-hospodářských a socioekonomických okolností. Snad se nám na dalších řádcích podaří přesvědčivě ukázat, že